



В ІНСТИТУТІ ЛІТЕРАТУРИ

ПОШАНУВАННЯ ПАСІОНАРІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

27 лютого 2020 р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбулася презентація серії книжок — опублікованих щорічних пам'ятних лекцій, запроваджених у 2015 р. в Кам'янець-Подільському національному університеті на пошану його першого ректора Івана Огієнка. Автором ідеї цього науково-освітнього проекту виступив завідувач кафедри історії української літератури та компаративістики О. Рарицький. Коло порушених у лекціях проблем стосується життєтворчості подвижників українського державотворення, пов'язаної з долею університету та з духовною і науково-педагогічною діяльністю І. Огієнка, ім'я якого йому присвоєно у 2008 р. У річичі традицій провідних європейських вишів до виголошення публічних лекцій кафедра запрошує відомих в Україні та поза її межами літературознавців, знаних письменників.

Організатори презентації зібрали ревіних прихильників титанічної статі І. Огієнка, дослідників його різногранної і потужної спадщини для цікавого, жвавого, конструктивного діалогу. Це, зокрема, науковці Інституту літератури М. Сулима, С. Гальченко, Л. Скупейко, Ю. Пелешенко, С. Луцій, О. Федорук, Н. Бойко, А. Діба та ін., викладачі і студенти київських вишів. Модератор презентації — Г. Нога. *О. Рарицький* розповів про зародження ідеї, окреслив аспекти роботи науковців кафедри над її практичною реалізацією, поділився враженнями від особистого сприйняття та осмислення п'яти прочитаних лекцій, а також інформацією щодо їх культурно-громадського резонансу. Потім виступили самі автори лекцій, виголошених упродовж останніх років у Огієнковому виші.

Доктор філології *Е. Соловей* ознайомила присутніх із основними тезами своєї лекції, присвяченої актуальним проблемам реконструкції життєпису В. Свідзінського — у минулому студента й аспіранта Кам'янець-Подільського університету. За її словами, цей життєпис «обіцяє стати підґрунтям і “канвою” для досліджень історичних, психологічних, культурно-антропологічних і нарешті — для інтегративної, синтетичної біографії митця, здійсненої на міждисциплінарній основі». Перспективи її створення, що визначили акцентні аспекти лекції, є органічною складовою великого проекту авторки, пов'язаного зі збиранням, виданням, поцінуванням та науковим осмисленням спадщини В. Свідзінського.

Письменниця *Г. Тарасюк* поділилась інформацією про другу лекцію «Микита Годованець: художньо-епістолярний аспект біографії», а також особистими враженнями від спілкування зі студентами, міркуваннями про історію та сучасність Кам'янець-Подільського університету. Вона ознайомила з цікавими фактами особистої причетності відомого українського байкаря, котрий у 1920 р. був вільним слухачем історико-філологічного факультету.

ту, до «дня народження» університету. Особливої проникливості виступу (як, власне, й самій лекції) додала розповідь про особисте листування у 1960-х роках письменниці (на ту пору — школярки) із знаменитим земляком.

Власну версію літературного портрета Г. Костюка в контексті епохи запропонували у третій публічній лекції «...Праця моя — це не амбіції» Н. Баштова та син літературознавця Т. Костюк — американський учений-астрофізик, дійсний член УВАН та НТШ. *Н. Баштова* наголосила на відмові від докладного подання в лекції вже відомих фактів біографії Г. Костюка. Натомість увагу авторів, за її словами, було зосереджено на духовній атмосфері, в якій формувалося світосприймання майбутнього критика, набували чіткої визначеності його національна свідомість, естетичні й політичні погляди, філософські орієнтири.

Четверту лекцію «Першопроходець: Іван Огієнко — освітянин, будівничий, ректор Кам'янець-Подільського Державного Українського Університету» презентував *О. Рарицький*. Виголошена вона була 21 вересня 2018 р. і приурочена до 100-річчя з дати заснування університету в Кам'янці-Подільському 22 жовтня 1918 р. Прочитали лекцію відомі учені-історики — нинішній ректор С. Копилов та його попередник, лауреат Огієнківської премії, професор О. Завальнюк. Промовці акцентували увагу на основних віхах становлення та розвитку університету в контексті визвольних змагань доби УНР, наголосили на визначній ролі І. Огієнка в державотворчих та освітянських процесах на тлі епохи, охарактеризували його безцінні уроки, що стали підґрунтям для подальшого розвитку вітчизняної культури і науки.

П'яту публічну лекцію пам'яті Івана Огієнка виголосив український і польський літературознавець, професор Університету ім. Марії Кюрі-Скłodовської (Люблін, Польща) *І. Набитович*. Свою лекцію «Поезія Михайла Драй-Хмари: Weltschmerz буття» він присвятив поетові-неокласику, який закладав у Кам'янець-Подільському університеті основи порівняльних студій української словесності в широкому слов'янському та світовому контексті (1918—1923 рр.). *І. Набитович* вибудовує, за його ж словами, «може, трохи примарну, але достатньо реальну перспективу кількох важливих моментів його [М. Драй-Хмари] життя із, сказати б, кам'янецькою канвою, зітканою із його поезій, написаних у Кам'янці й про Кам'янець та Поділля, спогадів Г. Костюка, Драй-Хмариних перекладів білоруських письменників та його ж поезії, написаної у київський період творчості».

Естафету пошанування пам'яті І. Огієнка переймає Ізмаїльський державний гуманітарний університет. Наступну публічну лекцію буде присвячено 120-річчю від дня народження Ю. Липи, значна частина життя якого пов'язана з Одесою. Викладачі університету — незмінні учасники щорічних липівських читань, активні автори наукового збірника «Іван Огієнко і сучасна наука та освіта». Професор Г. Райбедюк виступить із лекцією на тему: ««Спалитися в безупиннім життю...»: пасіонарна свідомість Юрія Липи».

Учасники та гості високо оцінили важливість започаткованої осередком українців Кам'янець-Подільського університету традиції вшанування пам'яті пасіонаріїв українського народу. Подібні заходи, як наголосив заступник директора Інституту літератури *М. Сулима*, актуалізують дослідження їхньої неперепутної спадщини, її глибокого та багатопланового осмислення.

Галина РАЙБЕДЮК

м. Ізмаїл

Отримано 20 березня 2020 р.